

[takaisin](#)

Ikimuistoiset kahvihetket

**FM Tuija Saarisen tutkimuskysely, Helsingin yliopisto,
folkloristiikan laitos**

Kahvi suomalaisen elämänkaressa, tavat ja tilanteet

Kahvi on suomalaisten lempijuomaa, jota tarjotaan ja nautitaan elämän kaikissa käännteissä. Kahvia on tarjottu aiemmin jopa pikkulapsille, joten se on kirjaimellisesti saatellut suomalaista kehdestä hautaan. Kahvi liittyy elämäämme kiinteämmin kuin arvaammekaan.

Kahvinjuonnissa, tarjoilemisessa, saatavuudessa, rahallisessa arvossa ja keittotavoissa on tapahtunut viime vuosikymmeninä useita muutoksia. Kertokaa kahvista ja kahvinjuontihetkiin liittyvistä muistoistanne, havainnoistanne ja tunteistanne, kahvia juodessa sattuneista kummelluksista, hauskoista tai ikävistä tilanteista. Voitte kertoa myös läheisiltänne, esimerkiksi vanhemmiltanne kuulemistanne asioista. Tuokaa esille kahviin liittyviä arkisia sattumia tai juhlatilaisuuksien tunnelmia. Pienetkin havainnot ovat kiinnostavia, samoin laajat pohdinnat. Tutkimuksen tarkoituksena on kartoittaa kahvinjuonnin merkitystä suomalaisessa arkipäivässä ja -kulttuurissa.

Seuraavassa esimerkkejä kirjoitusaiheista. Voitte kirjoittaa muistakin kahviin ja kahvinjuontiin liittyvistä asioista, jotka tulevat mieleenne tärkeimpinä. Voitte käsitellä aihetta mielenne mukaan, keskittyä menneisyyteen tai nykypäivän kuvaukseen arkojakaan seikkoja kaihtamatta. Kirjoitusten pituutta tai niissä käsiteltäviä kahviin liittyviä aiheita ei ole rajoitettu.

Ensimmäinen kahvinjuonti

- Tarjottiinko ennen kahvia lapsille - entä nyt? Missä iässä kahvinjuonti alkoi? Milloin aloitte vakituisesti juoda kahvia?
- Ensimmäinen kahvinne: miltä maistui?

Kahvinjuonti eri tilaisuuksissa

- Kahvi arjessa ja juhlatilanteissa.
- Kahvihetket työpaikoilla.
- Kahvia oman perheen kesken.
- Kahvi ja viralliset tilaisuudet.
- Kirkkokahvit, vaalihakvit, retkikahvit, nuotiokahvit.
- Aamukahvi, päiväkahvi, iltakahvi, saunakahvi jne. Miten

- kahvihetket rytmittävät elämäänne?
- Keskusteluja kahvikupposen ympärillä.

Kahville kutsuminen

- Millä tavoin ja millä sanoin kahville on kutsuttu?
- Ketä voi pyytää kanssaan kahville?
- Onko kahvikutsulla (ollut) "salattuja merkityksiä" ("iltapäiväkahvien merkeissä")?

Kahvilla kestitseminen

- Kenelle (taloon poikenneelle) kahvia tarjottiin ennen, kenelle nyt? Missä Teille on tarjottu kahvia (naapureissa, kaupoissa jne.)?
- Montako kupillista aiemmin tarjottiin ja oli sopivaa juoda? Joiko joku huomattavan suuria määriä?
- Kahvinjuontipaikat: keittiössä, olohuoneessa, tuvassa, salissa, peräkammarissa, puutarhassa, parvekkeella, luonnossa...
- Kahvista kieltäytyminen - voiko tarjotusta kahvista kieltäytyä (ennen ja nyt)? Mitä tarjottiin ja tarjotaan kahvin sijaan?
- Kahvileivät: suolaiset, makeat, paljonko soveliasta nauttia?

Kahvi ja juhlahetket

- Kahvia seisovasta pöydästä? Tarjoilujärjestys?
- Kutsuminen kahvipöytään, käyttäytyminen kahvipöydässä, emännöinti, kahvin kaataminen ja muu tarjoilu.
- Keskustelut juhlatilaisuuksissa.
- Pukeutuminen.

Naisten kahvikestit

- Kahvihetket naisten kesken.
- Kahvi ja järjestötyö (martat, ompeluseurat yms.).
- Kahvipöytäkeskusteluja.
- Miten naiset kiinnittivät huomiota toistensa tarjoomuksiin: kilpailivatko emännät tarjoomuksillaan, niiden määrällä ja laadulla? Keskusteltiinko niistä selän takana?

Miehet ja kahvi

- Kahvia työmailla, metsätöissä, armeijassa.
- Kahvinkeittoa "siellä jossakin".
- Mies kahvinkeitäjänä.

Kahvin terveysvaikutukset

- Kahvin vaikutukset terveyteen.

- Kahvilla lääkitseminen (ihmiset ja eläimet).

Kahvi lahjana ennen ja nyt

- Kahvipaketti tuliaisena ja lahjana.
- Kahvi valuuttana säännöstelyaikana.

Kahviperinnettä

- Kahviin liittyvät sananparret ja uskomukset.
- Kahvivitsejä.
- Kahvipannun ja kahvinkeitäjän "lempinimiä".

Muistoja säännöstelyajalta

- Kertokaa vapaasti muistojanne säännöstelyajalta.
- Paheksuttiinko kahvinjuontia?
- Miten kahvinpuutteesta selvittiin?
- Kahvin säännöstely ja korvikkeet, ensimmäinen kahvi säännöstelyn jälkeen (miltä maistui, miten vaikutti)?
- Kahvin hamstraus, salakuljetus, vaihtaminen elintarvikkeisiin yms.
- Kenelle kahvia tarjottiin, kun siitä oli pula?
- Makeutusaineet ja sokeri, niiden käyttö ja säännöstely.
- Pula-ajan kahvileipiä.

Kahvitapojen ja valmistuksen muutokset

- Pannu vai suodatinkahvi? Millaisia muistoja liittyy kahvinvalmistuksessa tapahtuneisiin muutoksiin?
- Miten uutuuksiin (esim. jauhettu kahvi, kahvinkeitin) on suhtauduttu? Onko niiden käytössä sattunut erehdyksiä tai kommelluksia? Kerrottiinko näistä tilanteista esim. kaskuja?
- Vanhoja kahvitapoja ja valmistusmenetelmiä: lautaselta ryytäminen, kahvin paahtaminen, sokerisakset.
- Sokeri ja muut makeutusaineet.
- Erilaiset kahviastiat, -pannut, -liinat yms. esineistöt ja niiden käyttö eri tilanteissa. Kahvipöydän kattaminen.
- Uutuuskahvit (espresso, cappuccino jne.)
Suhtautumisenne kahvinjuontitapojen monipuolistumiseen.
- Kuka perheessänne keittää kahvin?
- Kahviloissa käynti.

Kahvinjuonnin merkityksiä

- Mitä kahvi(njuonti) merkitsee kirjoittajalle? Virkistys? Ravitseminen? Ylellisyys? Nautinto?
- Tuoksu ja maku.
- Kahvista luopuminen?

Kirjoittakaa

- tavallisille A4-arkeille vain toiselle puolelle paperia, jättäkää vasempaan reunaan n. 4 cm sidontavaraa
- alkuun eri liuskalle taustatietonne: nimi, osoite, puhelinnumero, koulutus ja ammatti (myös entiset), syntymäaika ja -paikka ja allekirjoitettu suostumuksenne siihen, että kirjoituksenne arkistoidaan nimellänne tutkimuskäyttöön Kansanrunousarkistoon.

Lähetäkää vastauksenne 28.2.2003 mennessä osoitteeseen:
SKS / Kansanrunousarkisto, PL 259, 00171 Helsinki
Kuoreen tunnus "Kahvi". Vastaaajille jaetaan kirjapalkintoja.

Vastauksianne odottaen
Tuija Saarinen

puh. 017-282 7661, 050-564 59 28